

Шендерівська Юлія Леонідівна,
*аспірантка відділу обліку та оподаткування,
ННЦ «Інститут аграрної економіки»,
м. Київ, Україна*

ФУНКЦІОНАЛЬНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОФЕСІЇ БУХГАЛТЕРА: ОЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Сьогодні суспільство переживає початок четвертої промислової революції, яка характеризується злиттям технологій. Останні розмивають межі між фізичною, цифровою та біологічною сферами. Діджиталізація стає не лише елементом повсякденного життя майже кожної людини (75 % населення планети має доступ до мобільного інтернету), а й рушійною силою змін в її професійній діяльності.

Низка професій уже зникла (наприклад, телефоніст, стенографістка), натомість тільки за останні роки з'явилося більше десятка нових, які входять до числа найбільш затребуваних та високооплачуваних (оператор дрона, спеціаліст по Big Data, SEO-спеціаліст, аналітик з оптимізації онлайн-продажу, трендвотчер тощо). Переважна більшість перелічених професій прямо чи опосередковано пов'язана зі збором, обробкою й управлінням інформації. Виявлена тенденція очевидно вказує на неминучість змін і у професії бухгалтера.

Про це також свідчить полеміка, яка ведеться серед науковців і практиків, та стосується намагань спрогнозувати майбутнє бухгалтерської професії. Частина учасників дискусії схиляється до того, що бухгалтерський облік чекає повна автоматизація, а отже, ця сфера діяльності не потребуватиме участі людини. За іншою версією бухгалтер знаходиться серед професій, які зникнуть до 2030 року [1]. Як аргумент наводиться твердження, що звичні для нас бухгалтери вже зараз успішно замінюються спеціальним програмним забезпеченням для базових операцій з аудиту та бухгалтерського обліку, а згодом програми зможуть повністю перебрати на себе всі необхідні функції.

Подібної думки притримуються і дослідники McKinsey та PricewaterhouseCoopers. Вони стверджують, що через 20 років 86–97,5% роботи бухгалтерів і аудиторів потенційно може бути автоматизовано [6].

Опоненти вищенаведених позицій переконані, що людина не може бути повністю замінена. Натомість хмарні технології, штучний інтелект та блокчейн лише посилять функціональність бухгалтера, збільшуючи швидкість обробки та точність інформації.

І.Й. Плікус, О.О. Осадча, Т.А. Жукова зазначають, що бухгалтерський облік в умовах автоматизації бізнес-процесів трансформується на краще, а бухгалтери стають ґрунтовними аналітиками, які створюють обліково-аналітичне забезпечення для прийняття управлінських рішень [4, с. 592].

Н.Г. Мельник стверджує, що бухгалтер - це професія, яка є особливо чутливою до розвитку світової економіки, новітніх технологій та інновацій. Проте зміщення акцентів на здобуття фахівцями м'яких навичок (soft skills),

професійної гнучкості дозволить перетворити виклики, які стоять перед бухгалтерською професією, на її переваги та суттєво підвищити цінність бухгалтера на ринку праці [3, с. 204]. На думку М. Бардіка, «ера бухгалтерського обліку «старої школи» завершується, а новий, сучасний і футуристичний облік виникне з попелу архаїчної галузі, і такі зміни знизять витрати та підвищать прозорість бізнесу в кожному секторі економіки» [5].

Учасники Всесвітнього конгресу бухгалтерів 2018 р. у Сідней дійшли висновку, що роботизація (цифровізація, штучний інтелект, подальший розвиток автоматизації) – об'єктивне майбутнє бухгалтерської професії. Але це не загроза для неї, а технологічна підтримка трансформації (розвитку) функцій бухгалтера як аналітика-консультанта в сучасних економічних умовах. Бухгалтер в економіці майбутнього – це аналітик, здатний оцінити вплив на добробут своєї компанії всього комплексу чинників, що формуються складною соціально-економічною дійсністю [2].

Не відкидаючи ймовірність розвитку обох варіантів, слід зазначити, що вже сьогодні очевидними є зміни традиційних підходів до роботи з інформацією, а отже, і необхідність функціональної трансформації професії. Таким чином, виникає потреба:

- теоретично обґрунтувати необхідність перегляду сутності професії бухгалтера, її місця в управлінні інформаційними потоками;
- виявити фактори змін та передумов для означення функцій, етичних характеристик, компетенцій бухгалтера майбутнього;
- з'ясувати, якою буде функціональна трансформація цієї професії під впливом інноваційних процесів.

Список використаних джерел

1. *Агропрофесії: тренди сьогодення з проєкцією в майбутнє.* URL: <https://agrorobota.com.ua/news/agroprofesii-trendi-sogodenna-z-proekcieu-v-majbutne-114>.
2. *Всемирный конгресс бухгалтеров – 2018 в Сиднее и наше вероятное завтра.* URL: <https://buh.ru/articles/documents/80970/> (дата звернення: 20.06.2020).
3. Мельник Н. Г. Тенденції та виклики розвитку бухгалтерської професії. *Бізнесінформ.* 2019. № 9. с. 200 – 205.
4. Плікус І.Й., Осадча О.О., Жукова Т.А. Розвиток професії “бухгалтер” в умовах цифрової адженди: емпіричні дослідження щодо майбутньої професії. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит.* 2019. №29. с. 589 – 594.
5. Burdick M. *The Accounting Industry’s Death is Great News for Your Business.* *Entrepreneur.* August 17, 2017. URL: <https://www.entrepreneur.com/article/298649>
6. *Worldwide Digital IQ Survey.* 2017 PwC. URL: <https://www.pwc.ru/publications/global-digital-iq-survey-rus.pdf>